

Iosif Vulcan și Bistrița

Alexandru Nistor

Documentele pe care le publicăm fac parte din fondul arhivistic al Oficiului parohial gr. cat. din Bistrița (dos. 2/1902), păstrate în Arhivele Statului, Filiala județului Bistrița-Năsăud și vin să completeze informațiile privind activitatea fondatorului prestigioasei reviste „FAMILIA” Iosif Vulcan, desfășurată ca întemeiator și conducător al „SOCIETĂȚII PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN”.

Cele șase scrisori, pe care socotim util a le publica, în întregime, poartă semnătura lui Iosif Vulcan în calitatea sa de

CONVOCARE.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român”

Iosif Vulcan

din Bistrița în orașul Bistrița în zilele de

„Duminică și Luni în 23 și 24 August și (7 și 8 Sept. a.) 1902

În scopul încheierii unei sesiuni generale a „Societății pentru crearea unui fond de teatru național român” pe lângă membrii fondatori, ordinați și apăsători ai acestei societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinitorii culturali români.



FAMILIA

La sesiunea aceasta generală, se vor să luăm în discuție următoarele puncte: 1. Statutul. 2. Programul. 3. Modurile de lucru. 4. Modurile de finanțare. 5. Modurile de propagandă. 6. Modurile de colaborare. 7. Modurile de publicare. 8. Modurile de distribuție. 9. Modurile de vânzare. 10. Modurile de cumpărare. 11. Modurile de schimb. 12. Modurile de donație. 13. Modurile de moștenire. 14. Modurile de testament. 15. Modurile de încredințare. 16. Modurile de mandat. 17. Modurile de procură. 18. Modurile de împuternicire. 19. Modurile de delegație. 20. Modurile de reprezentare. 21. Modurile de apăsare. 22. Modurile de semnătură. 23. Modurile de stampă. 24. Modurile de sigilă. 25. Modurile de pecete. 26. Modurile de înscris. 27. Modurile de înscrisoare. 28. Modurile de înscrisoare. 29. Modurile de înscrisoare. 30. Modurile de înscrisoare.

președinte al „Societății” (1885—1907) și sînt adresate **memo-**
randistului GHERASIM DOMIDE, în calitatea sa de președin-
te al comitetului de organizare a adunării generale a „SOCIE-
TĂȚII PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN” ce s-a ținut la
Bistrița pe 25—26 august st.v. (7—8 sept. st.n.) 1902.

Așa cum rezultă din prima scrisoare, datată 9 august 1902
și trimisă de la Oradea, Iosif Vulcan își anunța sosirea în
orașul Bistrița pentru a participa, alături de alte personalități
ale vieții culturale transilvănene (Vasile Goldiș, N. Petra-
Petrescu, dr. Iosif Blaga, G. Dima și alții), la adunarea gene-
rală a „SOCIETĂȚII PENTRU CREAREA UNUI FOND DE
TEATRU NAȚIONAL ROMÂN”.

Conținutul scrisorilor dezvăluie mulțumirea autorului
pentru importanța acordată de către organizatorii evenimen-
tului considerîndu-l „o serbare culturală românească la care
participă toate „clasele poporațiunii”.

Programul serbărilor cuprindea pe lîngă „o excursie la
băile Singeorzul Român” (Singeorz-Băi), eventual o excursie
în regiunile romantice de pe valea Birgăului, concerte și două
producții teatrale originale una fiind comedia într-un act „Ru-
ga de Chiseteu”, jucată pentru prima dată în acest oraș de
către membrii cercului plugarilor români din Bistrița, autorul
mulțumind pentru cîntea ce i-a fost adusă.

Prin ultimele două scrisori (20 sept. și 2 oct. 1902), con-
ducerea societății aduce profunde mulțumiri președintelui, co-
laboratorilor săi, membri ai comitetului aranjator al acestei
adunări, pentru marile servicii aduse societății cu această
ocazie.

Publicarea acestor documente încearcă să aducă un mo-
dest omagiu celui care a fost o viață întreagă un consecvent
luptător pentru emanciparea prin cultură a românilor din
Transilvania, un neobosit animator cultural și om de teatru
și care a stat în fruntea societății de la înființare și pînă la
apusul ei (1870—1907), societate care prin activitatea ei se
integrează armonios în marele front al luptei pentru unitate
culturală și politică a tuturor românilor într-un stat național
unitar, deziderat îndeplinit prin actul Marii Uniri de la 1 De-
cembrie 1918.

Oradea Mare 9 august 1902

Mult onorate Domnule,

Apropiindu-se timpul cînd trebuie să convocăm adunarea
generală a Societății pentru fond de teatru român pe zilele de
7 și 8 septembrie n. (1902), fixată de D-voastră, vă rog bine-
voiți a mă informa despre dispozițiile făcute în interesul ace-
stei adunări.

Noi, comitetul central al Societății, vom publica convocarea și programa oficială, totodată — în conformitate cu dispozițiile statutelor — vom notifica ținerea adunării șefului poliției de acolo.

Ar fi bine ca cu programa acestora să se publice de odată și convocarea oficială, ca astfel publicul de cu bun timp să poată lua cunoștință.

Pentru adunarea acestora, momentoasă în viața Societății noastre, se manifestă interes din multe părți ; de aceea cred că va avea un succes frumos și vom serba zile de bucurie pentru cultura noastră națională.

Vă rog a împărtăși salutările mele cordiale tuturor membrilor din comitet, strângându-vă mîna cu stimă și dragoste.

Iosif Vulcan

Oradea Mare în august 1902

Mult onorate Domnule,

Vă mulțumesc pentru zelul cu care — dimpreună cu ceilalți fruntași ai noștri de acolo — lucrați în interesul adunării generale a Societății noastre.

Sînt convins că zelul acesta va produce roadele sale și vom avea o adunare frumoasă. Noi nu aspirăm la mari succese materiale, de aceea bucuria noastră va fi primită cu căldură, ca să putem înjheba o serbare culturală.

Programul ce mi-ați comunicat ne indică pregătiri frumoase, la care participă toate clasele populațiunii. O serbare culturală românească în adevăr de model, pentru care vă felicit.

Eu mai am și datoria specială să vă mulțumesc pentru onoarea ce mi-ați făcut, punînd în program și una din încercările mele teatrale.

Încît pentru numirea de „bal” sau „petrecere cu dans”, eu sînt pentru cea care atrage mai multă lume, prin urmare pentru a doua.

Convocarea și programul dv. va apare duminică în „Familia”, tot atunci sper că vor vedea lumină și în celelalte ziare. Voi scrie eu la toate. Statute nu am la mine. Am scris însă secretarului dl. dr. Iosif Blaga, profesor în Brașov, să vă trimită.

Despre altele pe altă dată.

Vă salut pe toți cu stimă și dragoste.

Al dumneavoastră devotat

Iosif Vulcan

Oradea Mare 1 sept. 1902 , .

Mult onorate Domnule,

Înainte de-a primi scrisoarea Dv., încă azi, am scris secretarului comitetului nostru să avizeze pe ceilalți membri ai societății comitetului, ca să ne întâlnim sîmbătă dimineața la 6 în gara Clujului și de acolo să ne continuăm călătoria împreună. Îi avizez și eu pe toți și astfel sosirea noastră la Bistrița, se va face conform dorinței Dvoastre.

Dl. profesor Pecurariu din Năsăud mi-a scris și mie că s-a pregătit cu o lectură pentru adunarea noastră din Bistrița.

I-am răspuns că primim cu plăcere. Nu i-am indicat însă și ziua cînd va putea s-o citească, căci m-a întrebat. Acum la dorință, vă rog a-i comunica, că în ședința primă. Sper să avem o frumoasă ședință literară, căci mai avem două lucrări înființate pentru citit.

Secretarul nostru ne avizează că dînsul a înștiințat ține-rea adunării la primărie. Vă rog să înștiințați de localul unde se va ține.

În momentul acesta încă nu știu cîți membri ai comite-ului vom putea merge la Bistrița, vă voi înștiința pe vineri. Eu voi merge numai singur, căci soția mea este în doliu pen-tru mama.

Cu stimă și dragoste

Iosif Vulcan

Oradea Mare 4 sept. 1902

Mult onorate Domnule,

Am onoarea a vă înștiința că din comitetul Societății noastre vor veni împreună cu mine la Bistrița d-nii : Emanuil Ungurean, N. Petra-Petrescu, Vasile Goldiș, dr. Iosif Blaga și poate și dl. G. Dima, acest din urmă încă nu e singur. Toți ple-căm din Cluj sîmbătă dimineața la 6—7.

Salutări cordiale !

Iosif Vulcan

Oradea Mare 20 sept. 1902

Mult onorate Domnule,

Sosind acasă din părțile arădene, unde am petrecut de la venirea mea din Năsăud, uzez de primele momente libere spre a vă aduce tributul stimei și a recunoștinței mele, pentru

marele serviciu ce ați adus Societății pentru crearea unui fond de teatru român, cu ocaziunea adunării sale generale la Bistrița.

Succesul strălucit al acestei adunări a umplut de bucurie toate inimile românești, dar bucuria cea mai mare veți fi și simțit-o Dv., care ați stat în fruntea aranjării acestei adunări, care v-ați luat partea cea mai însemnată de muncă neobosită, care — prin urmare — aveți meritul cel mai mare al succesului.

Această bucurie ne este desigur răsplata cea mai scumpă pentru multele osteneli și jertfe ce ați făcut; sîntem însă datori și noi care conducem această Societate a vă exprima mulțumirile noastre profunde.

Cu cea mai mare plăcere mă achit de această datorie, rugîndu-vă în același timp a comunica profundele mele mulțumiri și celorlalți colaboratori ai Dv., membri ai comitetului aranjator.

Salutîndu-vă pe toți cordial, vă zic un ultim adio și vă rog primiți expresiunea stimei mele.

Iosif Vulcan

Oradea Mare 3 oct. 1902

Mult onorate Domnule,

Dorim a scoate la iveală toate momentele adunării noastre din Bistrița, cred că ar fi bine să publicăm și frumoasa cuvîntare ce ați rostit în biserică înainte de adunare.

Vă rog dar binevoiți a mi-o trimite, însă numai decît ca luni sau cel mult marți să fie la mine.

Vă mai rog ca tot pe atuncia să-mi trimiteți și lista celor care au participat la adunarea noastră precum vă rugasem și cu gura.

Trimiteți-mi și toastul ce ați pronunțat la banchet ca să-l putem întrebuința sau în „Familia“ sau în „Anuar“.

Uzez și de ocaziunea aceasta spre a vă arăta nemărginita mea recunoștință și stimă.

Iosif Vulcan